

FM: Atjaunojoties pakalpojumu nozares darbībai, ekonomikas izaugsme pirmajā ceturksnī sasniedz 5,9%

Publicēts: 28.04.2022.

[Jaunami](#)

[Tautsaimniecības analīze](#)

Latvijas ekonomikai atgūstoties no pandēmijas laika ierobežojumiem, iekšzemes kopprodukts (IKP) šā gada pirmajā ceturksnī salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni palielinājies par 5,9%, liecina Centrālās statistikas pārvaldes IKP ātrā novērtējuma dati. Salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni IKP pēc sezonāli un kalendāri koriģētiem datiem ir palielinājies par 2,1%, uzrādot ļoti spēcīgu pieaugumu. Ar šo pirmajā ceturksnī fiksēto kāpumu Latvijas ekonomika ir jau par 2,5% pārsniegusi 2019. gada jeb pirmspandēmijas līmeni.

Straujo ekonomikas izaugsmi pirmajā ceturksnī nodrošinājusi pakalpojumu nozaru darbības atjaunošanās no pagājušā gada zemā līmeņa, kad 2021. gada sākumā bija noteikti stingri tirdzniecības un pakalpojumu nozaru darbības ierobežojumi, lai mazinātu Covid-19 izplatību. Pakalpojumu nozares kopumā pagājušā gada pirmā ceturkšņa līmeni pārsniegušas par 6,3%, ko noteikuši spēcīgie pieaugumi mazumtirdzniecībā, kur divos mēnešos jau bija fiksēts 12,4% pieaugums un martā tirdzniecības aktivitāti vēl papildus var būt palielinājusi kara situācija, rezervju veidošana un palīdzība Ukrainas iedzīvotājiem.

No pagājušā gada ļoti zemā līmeņa spēcīgi pieaugumi bijuši arī izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, citos pakalpojumos, mākslā, izklaidē, atpūtā un arī transporta nozarē. Viesu skaits viesnīcās šogad janvārī un februārī divas reizes pārsniedzis pagājušā gada līmeni, vēl gan spēcīgi atpaliekot no pirmspandēmijas rādītājiem. Atjaunojusies arī pakalpojumu nozaru darbība, atsākuši darboties teātri, kinoteātri, atsākusies sporta pasākumu norise, nodrošinot spēcīgu kāpumu profesionālo un administratīvo pakalpojumu nozarēs, ievērojami augusi pasažieru satiksme, lidostā Rīga pasažieru skaitam vairāk nekā septiņas reizes pārsniedzot pagājušā gada līmeni, un palielinājušies arī pasažieru pārvadājumi Latvijas teritorijā. Pozitīvs pirmais ceturksnis bijis arī tranzīta pārvadājumos caur Latvijas ostām, kur ostās un dzelzceļā kravu apjomi auguši vairāk nekā par 10%. Īpaši straujš pieaugums fiksēts martā, uzņēmumiem un iedzīvotājiem steidzot pabeigt pēdējos darījumus ar Krieviju un ostās sasniegts konteinerkravu rekords.

Ne tik strauja attīstība pirmajā ceturksnī bijusi ražošanas nozarēs – rūpniecībā, būvniecībā un lauksaimniecībā, kas Covid-19 laikā mazāk cieta no darbības ierobežojumiem un pieprasījuma mazināšanās, un šogad pirmajā ceturksnī to kopējie apjomi bijuši par 0,2% mazāki nekā pirms gada. Apstrādes rūpniecībā joprojām saglabājies pieaugums, taču gada izaugsmes tempi sarukuši no 9,3% janvārī līdz 2,5% februārī un martā jau vēl vairāk varētu būt jūtama kara ietekme. Savukārt būvniecības nozare pēc pagājušā gada krituma arī šā gada pirmajā ceturksnī piedzīvousi kritumu, gada sākumā samazinoties valsts investīciju apjomam un turpinot strauji augt būvniecības izmaksām.

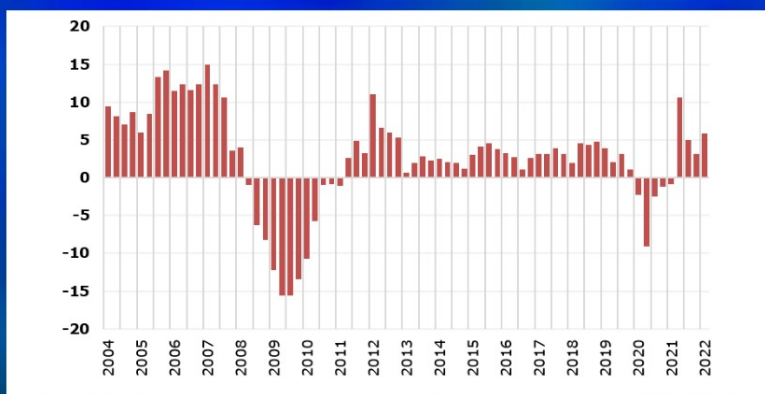
Vienlaikus ar pirmā ceturkšņa pozitīvajiem rādītājiem, līdz ar kara sākumu Ukrainā situācija pasaulē un Latvijas ekonomikā ir krasi mainījusies, un nākamajos ceturkšņos jārēķinās ar daudz zemākiem izaugsmes tempiem un atsevišķos ceturkšņos arī kritumiem pret iepriekšējo periodu rādītājiem. Apstrādes rūpniecību ietekmēs gan tirdzniecības sakaru saraušana ar Krieviju un Baltkrieviju, nepieciešamība meklēt citus produkcijas noieta tirgus un izejvielu piegādātājus, gan vispārējs ražošanas izmaksu kāpums. Negatīva ietekme būs arī transporta nozarē, kas vairs nevar rēķināties ar Krievijas kravu tranzītu un autopārvadātāju darbību Krievijā, kā arī tūrisma nozarē, kas zaudēs ne tikai Krievijas tūristus, bet arī lielu daļu no rietumvalstu viesiem, pieaugot bažām par drošību reģionā. Ekonomikas izaugsmi ietekmēs arī patērētāju un uzņēmēju noskaņojuma pasliktināšanās, kas var mudināt iedzīvotājus atturēties no tēriņiem, kas nav par pirmās nepieciešamības precēm un pakalpojumiem, un uzņēmējiem ierobežot investīcijas reģionā. Ekonomikas attīstību vēl papildus ietekmēs straujais cenu pieaugums, karadarbības, sankciju un piegāžu ķēžu pārrāvumu dēļ strauji augot energoresursu un pārtikas cenām.

Līdz ar to arvien noteicošāku lomu ekonomikā pašlaik iegūst valsts atbalsts, gan palielinot finansējumu aizsardzības vajadzībām, gan Ukrainas kara bēgļu uzņemšanai un iedzīvotāju atbalstam straujā energoresursu un pārtikas cenu kāpuma mazināšanai.

Covid-19 atbalsta apmērs šogad plānots 1,4 miljardu eiro apmērā jeb 3,7% no IKP, bet energoresursu cenu pieauguma ietekmes kompensēšanai un Ukrainas kara bēgļu vajadzībām jau novirzīts 0,4 miljardu eiro finansējums. Būtisks pieaugums šogad plānots valsts un Eiropas Savienības fondu investīcijās, tām par trešdaļu pārsniedzot 2021. gada līmeni.

Kopumā, pēc Finanšu ministrijas marta sākumā atjaunotajām makroekonomisko rādītāju prognozēm, Latvijas ekonomikas izaugsme 2021. gadā var veidot 2,1%, kas ir par 1,9 procentpunktiem mazāk, nekā tika prognozēts februāra sākumā, pirms Krievijas iebrukuma Ukrainā. Ekonomiskās izaugsmes prognozes kopš kara sākuma arvien tiek samazinātas arī visām Eiropas Savienības valstīm un pasaules ekonomikai kopumā. Pagājušajā nedēļā Starptautiskais valūtas fonds samazināja pasaules ekonomikas izaugsmes prognozi šim gadam līdz 3,6%, kamēr janvārī prognoze bija 4,4%. Līdzīgi eirozonas IKP pieauguma prognoze tika samazināta no 3,9% uz 2,8%, un Eiropas Komisijas veidotais ekonomikas sentimenta indekss jau martā parādīja jūtamu uzņēmēju un patērētāju noskaņojuma pasliktināšanos gan eirozonā kopumā, gan Latvijā.

IKP pieaugums Latvijā, pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, %

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-atjaunojoties-pakalpojumu-nozares-darbibai-ekonomikas-izaugsme-pirmaja-ceturksni-sasniedz-59>